

دنیای ورشکسته امروز یک دیکنز کم دارد!

تریسترام هانت

ترجمه پر تو شریعتمداری

منجلابی از مشکلات مالی و اقتصادی به گل نشسته است.

دوریت کوچک مشتمل بر دو کتاب «فقر» و «ثروت» است و داستان آن از زندان مارسی شروع می‌شود، اما چیزی نمی‌گذرد که مکان رویدادهای آن به «مارشالسی» محلی که در لندن دوران ملکه ویکتوریا، زندان بدنام بدهکاران تلقی می‌شد، تغییر می‌کند؛ جایی که جان، پدر همواره مقروض چارلز دیکنز هم زمانی حق خروج از آن را نداشت. این محل پس زمینه نمادینی برای وقوع رویدادهای پریپچ و خم رمان است.

در دیوید کاپرفیلد، رمان دیگر دیکنز، آقای میکابر که همیشه بی‌پول است، پیوسته از تصور زندان و زندانی شدن بیم دارد. اما در دوریت کوچک واقعیت خفت‌بار «ورشکستگی» در کانون حوادث داستان جای گرفته است. به همین دلیل شاید خواننده ترغیب شود که درونمایه حبس و زندان، چه زندان خیالی و چه واقعی و عینی را درونمایه اصلی داستان بداند. اما در حقیقت این شیخ تنهایی است که مدام در رمان ظاهر می‌شود.

دیکنز در رمان خانه قانون زده با خلق شخصیت «جو رفتگر» که نه دوستی دارد و نه خانواده و سرپناهی، انزوا و تنهایی زندگی شهری را به تصویر کشید. در رمان دوریت کوچک، تنهایی هر یک از شخصیتها از جمله دوریت، آرتور گلننام، قهرمان داستان و آقای مردل، ثمره طمع، مادی‌بودن، تکبر و بی‌رحمی است که بر زندگی آنها حاکم است و سرنوشت آنها را به یکدیگر گره می‌زند. دیکنز که می‌توان او را زندگینامه‌نویس بزرگ شهر لندن دانست، در رمانهایش تمثیلی درخشان از این پایتخت اروپایی در یکی از پربرترین دورانهای حیات آن آفریده است.

دیکنز در درجه اول نویسنده‌ای طنزپرداز با آرا و نظریات اجتماعی بود و در دهه ۱۸۵۰ از دیدن ملغمه‌ای از بوروکراسی، روابط نزدیک سرمایه‌داران با پارلمان و کلاهبرداریهای مؤسسات مالی که دولت را از توان می‌انداخت، بیزار بود. در اواسط عصر ویکتوریا، پنهان‌کاریهای بانکی، بدهیهای مربوط به وامهای زیان‌ده رهنی موسوم به «بدهیهای سمی»، سهل‌انگاری در نظارت و اجرای مقررات

از زمانی که بازارهای مالی دنیا با بحران مواجه شده و احتمال رکود اقتصادی جوامع غرب بیشتر شده، مقایسه شرایط کنونی با اولین دهه‌های ظهور سرمایه‌داری، در رسانه‌های جهان نیز افزایش یافته است. جست و جو برای یافتن ریشه‌ها و دلایل، حتی عده‌ای را به غبارروبی آثار مارکس واداشته است. در این میان، در محافل و نشریات ادبی این پرسش مطرح بوده که انحطاط و فروپاشی چنین جامعه‌ای از جنبه‌های اجتماعی و انسانی آن را چه کسی در قالب پر خواننده‌ترین ژانر ادبی این عصر، یعنی رمان روایت خواهد کرد.

مارگرت اتوود، نویسنده مشهور کانادایی، اخیراً کتابی منتشر کرد به نام بازپرداخت که در آن به موضوع «بدهی و نیمه تاریک ثروت» پرداخته است. اما این کتاب که بسیار به موقع منتشر شده و در آن ولع به ثروت و پیامدهای اخلاقی و فرهنگی این حرص و آز به نقد کشیده شده، اثری غیرداستانی است و به عقیده منتقدان، خوانندگان علاقه‌مند به داستان هنوز باید انتظار بکشند تا رمان‌نویسی از تبار چارلز دیکنز که در دوران او هم هر دری بر پاشنه پول می‌چرخید، نوری بر زوایای اجتماعی در سایه مانده این دوران بتاباند. نوشته زیر اشاره‌ای است به آنچه دنیای دیکنز را برای خواننده امروزی ملموس و واقعی می‌کند.

پ. ش

بدهیهای ناشی از وامهای زیان‌ده، بانکهای در حال ورشکستگی و کلاهبرداری رایج... این عبارات به گوش آشنا نیست؟

جورج برنارد شو، منتقد و نمایشنامه‌نویس بلندآوازه ایرلندی زمانی مدعی شد که رمان دوریت کوچک، نوشته چارلز دیکنز، نویسنده انگلیسی، از سرمایه، اثر معروف کارل مارکس، بنیانگذار مارکسیسم، شورش انگیزتر است. اگرچه در دوریت کوچک، برخلاف سرمایه، حرفی از «مصادره»ی اموال «مصادره‌کننده‌ها» به میان نیامده است، برنارد شو حق داشته که این رمان را یکی از تندترین نقدهای نوشته شده در قرن نوزدهم علیه نظام سرمایه‌داری قلمداد کند. این رمان آینه تمام‌نمایی از زمانه کنونی ماست که در

همان قدر متداول و عادی بود که در عصر حاضر چنین است. شخصیت آقای مردل نمونه رایج ثروتمندان جامعه دیکنز بود: مردی بی اندازه توانمند، با جسارتی بی حد و حصر. کیمیاگری که به هر چه دست می زد طلا می شد. او در هرگونه سرمایه گذاری از بانکداری گرفته تا ساختمان سازی خیره بود. در پارلمان حضور داشت؛ مراکز تجاری شهر هم زیر نفوذش بود. سرپرست این نهاد، عضو هیئت امنای آن نهاد و رئیس فلان و بهمان مؤسسه بود. چون وقتی پای سرمایه در میان باشد، همان طور که در موارد اخیر شرکتهای مالی و بانکهای چون «اچ. بی. او» و «برادران لیمن» [در بریتانیا] دیده شد، شهرت حرف اول را می زند.

با این همه، مؤسسه مالی مردل هم مانند بسیاری از مؤسسات مالی امروزی، برپایه کلاهبرداری بنا شده بود. دیکنز شخصیت مردل را با الگوبرداری از جان سدلر، بورس باز سهام راه آهن که بعد نماینده مجلس شد و سپس به وزارت رسید، آفرید. سدلر بعد دست به اختلاس زد و بانک سهامی عام تیریری را به ورشکستگی کشاند و به

زندگی خود نیز پایان داد. با این همه آنچه رمانهای دیکنز و از جمله دوریت کوچک را به آینههای تمام نما از شرایط جامعه معاصر ما و محکومیت مادی بودن مهارناپذیر آن تبدیل می کند، سهولت رسوخ چنین کلاهبرداریهای گسترده در کالبد جامعه است. در ورای این رمان، جمله ای از تامس کارلایل، معلم معنوی دیکنز به چشم می خورد که در انتقاد از فروپاشی تعهدات اجتماعی و ثروت طلبی بی امان گفته بود: «این عصر عصری با دیانت نیست. برای ما، نه آنچه الهی و معنوی است، بلکه فقط مادیات و هر آن چیزی که کار آیی بلاواسطه داشته باشد، اهمیت دارد.» در چنین فضایی، مصرف جایگزین نهاد جامعه شده بود. کارلایل در سال ۱۸۴۳ نوشت: «ما در همه جا این نکته را عمیقاً از یاد برده ایم که داد و ستد پول یگانه رابطه انسانی نیست.» حال با سپری شدن ۱۶۵ سال از روزگار او، ما درسهای گذشته را با درد و رنج از نو می آموزیم.

مؤسسه پژوهشی و انتشاراتی کومش

ناشر کتابهای تاریخ و فرهنگ و عرفان و هنر ایران، جدیدترین پژوهشهای خود را تقدیم می کند:

۱. آزاداندیشی و مردم گرایی در ایران / تألیف دکتر عبدالرفیع حقیقت
۲. تاریخ جنبشهای مذهبی در ایران (۴ جلد)
۳. سهروردی شهید فرهنگ ملی ایران
۴. مکتبهای عرفانی در دوران اسلامی
۵. جنبش زیدیه در ایران
۶. مقامات ابوالحسن خرقانی
۷. تاریخ سنگسر سرزمین دلاوران سرسخت
۸. تاریخ پانصد سال حکومت اشکانیان
۹. مولانا از بلخ تا قونیه
۱۰. قهرمانان ملی ایران (از کاوه انگر تا دکتر محمد مصدق) (در ۳ جلد)
۱۱. تاریخ نهضت ملی ایران (از نفوذ اروپاییان تا استقرار مشروطه در ایران)
۱۲. خدمات ایرانیان به اسلام
۱۳. شاعران بزرگ ایران (از رودکی تا بهار)
۱۴. شاعران بزرگ معاصر (از دهخدا تا شاملو)
۱۵. تاریخ روابط خارجی ایران از کهن ترین زمان تاریخی تا عصر حاضر
۱۶. هفت هزار سال تقویم تاریخ ایران (از آغاز تاریخ تا عصر حاضر)
۱۷. شهیدان قلم و اندیشه (شامل شرح احوال ۴۶ تن شهید قلم و اندیشه)
۱۸. فرهنگ هنرمندان ایرانی از آغاز تا امروز
۱۹. فرهنگ تاریخی و جغرافیایی شهرستانهای ایران
۲۰. مجموعه کامل غزلهای سعدی به خط استاد حسن سخاوت
۲۱. ترانه های رفیع (دومین مجموعه شعر رفیع)
۲۲. جلوه های جهانی مهاجرت های تاریخی ایرانیان
۲۳. جنبش شعوبیان (آزادمدان ایرانی) تا قرن پنجم هجری
۲۴. نگین سخن، شامل شیواترین آثار منظوم ادبیات فارسی (جلد یازدهم و دوازدهم)
۲۵. حکومت جهانی ایرانیان (از کورش تا آریو برزن)
۲۶. تاریخ قومس (سمنان، دامغان، شاهرود، بسطام و جندق)
۲۷. عارفان بزرگ ایرانی در بلندای فکر انسانی
۲۸. نقش ارتش در تحولات تاریخی ایران
۲۹. دیرپایی مغز (ضدبیری)
۳۰. زندگی نامه دکتر حسین فاطمی
۳۱. تاریخ هنرهای ملی و هنرمندان ایرانی (از مانی تا کامال الملک)
۳۲. احسن التقاسیم/ مقدسی، ترجمه دکتر علینقی منزوی
۳۳. تاریخ نهضت ملی ایران (جلد پنجم): از جدال مشروطه تا سقوط جبهه ملی
۳۴. خمخانه وحدت شیخ علاءالدوله سمنانی
۳۵. وزیران ایرانی (از بزرگمهر تا امیرکبیر)
۳۶. حکومت دینی ساسانیان
۳۷. حافظ رفیع (با مقدمه تحقیقی عبدالرفیع حقیقت)
۳۸. پیام جهانی عرفان (متن سخنرانی عبدالرفیع حقیقت در دانشگاههای امریکا)
۳۹. حاج ملاعلی الهی، مردم پناه نامدار سمنانی

تلفن مرکز پژوهش: ۸۸۰۴۸۰۰۴

مرکز پخش: مؤسسه گسترش فرهنگ و مطالعات. تلفن: ۸۸۷۹۴۲۱۸-۱۹

کتاب خورشید

از مجموعه

داستان های ایتالیایی قرن ۲۰

منتشر شد

گوساله دریایی

داستان های طنز و سوررئالیستی آلبرتو مورایا (۵)
ترجمه رضا قیصریه، هاله ناظمی

سوررئالیسمی متفاوت که با روایتگری آغاز می شود و ناگهان موقعیت ها تغییر مکان می دهند، فضا به هم می ریزد و انگار با افسانه روبه رو می شوی، چرا که شخصیت ها در عین واقعی بودن غیر واقعی به نظر می رسند و آنچه غیر واقعی است واقعی.

فروش مستقیم بدون هزینه پستی

www.ketab-e-khorshid.com

info@ketab-e-khorshid.com

فروش الکترونیکی: www.iketab.com

کتاب خورشید: تهران، صندوق پستی ۱۴۳۳۵-۳۴۸

دورنگار: ۸۸۷۲۱۰۹۹

تلفن: ۸۸۷۲۲۲۲۴